

TÜRK
PSİKOLOGLAR
DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ SAHA GÖNÜLLÜ FAALİYETLERİ AYLIK RAPORU*

3 Haziran-2 Temmuz 2023

*Bu rapor Türk Psikologlar Derneği tarafından, gönüllülerin Hatay, Kahramanmaraş, Adıyaman ve Gaziantep'te 3 Haziran-2 Temmuz tarihlerinde gerçekleştirdikleri psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin raporlara dayanarak hazırlanmıştır.

İçindekiler

Giriş	2
Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Sahaya Gidecek Gönüllü Psikologların Seçim ve Eğitim Süreci	2
Gönüllülerin Organizasyonu ve İllere Göre Dağılımı	4
KAHRAMANMARAŞ	5
HATAY	8
ADİYAMAN	12
GAZİANTEP	18
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	20

GİRİŞ

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş'ta yaşanan ve 11 ili etkileyen depremin ardından Türk Psikologlar Derneği (TPD) 11 Mart itibariyle her hafta gönüllü psikologlar ile Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep'te psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamaktadır.

Gönüllülerin bölgede yürüttükleri faaliyetlere ilişkin bilgiler aylık raporlarla kayıt altına alınmaktadır. Bu bağlamda ilk aylık rapor, Türk Psikologlar Derneği resmî web sitesinde yayınlanan "Türk Psikologlar Derneği Saha Gönüllü Faaliyetleri Aylık Raporu: 11 Mart-9 Nisan 2023" ismiyle yayınlanmıştır. Saha faaliyetlerine ilişkin ikinci ve üçüncü aylık raporlar "Türk Psikologlar Derneği Saha Gönüllü Faaliyetleri Aylık Raporu: 8 Nisan-7 Mayıs 2023" ve "Türk Psikologlar Derneği Saha Gönüllü Faaliyetleri Aylık Raporu: 6 Mayıs-4 Haziran 2023" adıyla yayına hazırlanmaktadır. Bu raporda ise gönüllülerin 3 Haziran-2 Temmuz tarihleri arasında sahada yürüttükleri faaliyetlere ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Türk Psikologlar Derneği Bünyesinde Sahaya Gidecek Gönüllü Psikologların Seçim ve Eğitim Süreci

Türk Psikologlar Derneği'ne sahaya gitmek için başvuruda bulunan gönüllüler arasından seçim yapılırken öncelikle afet ve travma deneyimi, alınan eğitimler ve yeterlilikler gözetenmektedir TPD bünyesinde sahaya gidecek olan gönüllüler için Afetlerde Psikolojik Destek Çalışmaları Koordinasyon Kurulu (APDÇK) tarafından Afet ve Travma eğitimi organize edilmiştir. Alanında uzman kişiler tarafından verilen bu eğitim, psikolojik ilk yardım, afetlerden sonra görülebilen akut tepkiler, travma tepkileri,

yas, kayıp, çocuklarda ve ergenlerde görülebilecek tepkiler ve bu tepkilere yönelik yapılabilecekleri kapsamaktadır. (Burada yer alan bilgiler, yayınlanan ilk aylık raporda da yer aldığı için bu başlık altında bahsedilmeyecektir).

Her hafta sahaya gidecek gönüllülere Saha Oryantasyon Eğitimi verilmektedir. Saha oryantasyon eğitimi, Dr. Öğr. Üyesi Selin TEKİN, Uzman Psikolog Caner ÇAKIR ve Psikolog Tanıl GÖKÇE tarafından verilmektedir. Bu eğitimde gönüllülere saha bilgisi (gönüllülerin sahada ihtiyaç duyabilecekleri materyallere ilişkin bilgi, sahanın fiziksel durumu, barınma koşulları vb.) verilmesinin yanı sıra gönüllü olma motivasyonları, yeterlilikleri, iletişim becerileri konularında da grup çalışması yapılmaktadır. Bu eğitimde etik konusuna önemle vurgu yapılarak, gönüllülere sahadaki etik çerçeveleri tekrar hatırlatılmaktadır.

Gönüllüler sahada 8 gece bulunmaktadır ve sahada psikolojik ilk yardım, ihtiyaç tespiti ve yönlendirme, bireysel görüşme, grup çalışması, çalışana destek, psikoeğitim vermek gibi psikososyal destek faaliyetlerinde bulunmaktadır. Gönüllülerle sahadaki ikinci günlerinde Psikolog Tanıl Gökçe liderliğinde “Saha Başlangıç Toplantısı” düzenlenmekte, bu toplantıda gönüllüler sahanın durumunu, karşılaştıkları güçlükleri, duygu ve düşüncelerini paylaşmaktadırlar. Gönüllüler sahadan ayrıldıktan sonra “Duygu ve Deneyim Paylaşımı” toplantısı yapılarak onların sahada buldukları sürece yaşadıkları duygu ve deneyimleri grup paylaşımı çerçevesinde aktarmaları desteklenmektedir. Bunlara ek olarak gönüllüler, karşılaştıkları her zorluk ve durumla ilgili APDÇK ile iletişime geçmektedirler.

Afet, travma ve saha oryantasyon eğitimlerini veren deneyimli ve yetkin hocalarımız, bu eğitimleri herhangi bir ücret talep etmeden, tamamen gönüllülük esasına dayanarak yürütmektedirler.

Gönüllülerin Organizasyonu ve İllere Göre Dağılımı

Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman ve Gaziantep'te gönüllülerin psikososyal destek faaliyetlerini yürütebilmesi için TPD tarafından gerekli altyapı oluşturulmuştur. 3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında bahsi geçen dört şehirde görevlendirilmek üzere ekipler oluşturulmuş ve gönüllüler sahaya yönlendirilmiştir. Tablo 1'de bu bir aylık süreçte sahaya giden gönüllü sayısına dair bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: 3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarih aralığında sahaya giden gönüllü sayısı

	Hatay	Kahramanmaraş	Adıyaman	Gaziantep
Gönüllü Sayısı	3	2	6	6

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihlerinde 17 gönüllü sahada görev alarak psikososyal destek çalışmalarını yürütmüştür. Gönüllüler bu süreçte 368 çocuk/ergen, 796 yetişkin olmak üzere toplamda 1164 kişiye psikososyal destekte bulunmuştur. Bu faaliyetlerin şehirlere göre dağılımı, Tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Gönüllülerin 3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında psikososyal hizmet kapsamında destek oldukları kişi sayısı

	Hatay	Kahramanmaraş	Adıyaman	Gaziantep
Çocuk/Ergen	36	83	117	132
Yetişkin	106	22	337	331
Toplam	142	105	454	453

Aşağıda gönüllülerin görev aldıkları şehirlerde yürüttükleri psikososyal destek faaliyetlerine ilişkin daha detaylı açıklamalar ayrı başlıklar halinde yer almaktadır.

KAHRAMANMARAŞ

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında 2 gönüllü Kahramanmaraş'ta psikososyal destek faaliyetlerine katkı sunmuştur. Gönüllüler bu süre zarfında Şirikcioğlu Arkas Konteyner Kenti, Doğukent Stadı Çadır Kenti ve Sakarya Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllülerimiz tarafından 83 çocuk/ergen ve 22 yetişkin olmak üzere bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleriyle toplamda 105 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Sakarya Konteyner Kenti 5 sokak şeklinde bölümlere ayrılmıştır. Bu konteyner kentte 1514 kişinin yaşamını sürdürdüğü bilinmektedir. Bu bölgede 21 kişinin çeşitli fiziksel ve zihinsel engeli olduğu, 49 kişinin 60 yaş üstü olduğu Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (ASHB) kayıtlarında yer almaktadır. Bahsi geçen alanda çeşitli meslek gruplarından (sosyolog, psikolog, sosyal hizmet uzmanı, bakım personeli vb.) ASHB personelleri ve TPD gönüllüleri, hanede yaşayan kişilerin demografik ve ihtiyaç bilgilerini kayıt altına almaktadır. Sakarya Konteyner Kentte AFAD çadırı bulunmakta ve bu çadırda depremden etkilenen vatandaşlar, gönüllüler ve diğer personeller için Toplum Yararına Program (TYP) görevlileri tarafından 3 öğün yemek hizmeti verilmektedir. Bölgede ASHB'ye bağlı 2 psikososyal destek konteyneri ve Sağlık Bakanlığı'na bağlı 1

sağlık konteyneri bulunmaktadır. Psikososyal destek konteynerlerinde bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları yapılabilmektedir.

Şirikçioğlu Konteyner Kent ve Doğukent Stadı Çadır Kentlerinde ASHB ekipleri, TYP çalışanları, Can Sağlığı Derneği gönüllüleri, Türk Psikologlar Derneği gönüllüleri ve Sağlık Bakanlığı personelleri çalışmalar yürütmektedir. Şirikçioğlu Arkas Konteyner Kenti'nde bulunan oyun çadırında çocukların yaş gruplarına göre çeşitli etkinlikler düzenlenmekte ve ebeveynler de etkinliklere dahil edilmektedir. Bu konteyner kentteki psikososyal destek ofisinin bireysel görüşmeler için uygun olduğu ancak grup çalışmaları için uygun olmadığı gözlemlenmiştir.

Doğukent Stadı Çadır Kenti'nde 62 çadır bulunmakta ve 312 kişi barınmaktadır. Görevli olunan bu süre zarfında Doğukent Stadı Çadır Kenti'ndeki oyun çadırında çocuklar için yeterli oyuncak ve kırtasiye malzemesi bulunmakla birlikte hava sıcaklığından ve çadırda vantilatör bulunmamasından dolayı çocukların bu alana gelmediği veya geldikten kısa süre sonra ayrıldıkları görülmüştür. Bu duruma ilişkin gönüllülerin talebi doğrultusunda çadır kent yönetimi tarafından vantilatör temin edilmiş olup oyun çadırına daha fazla çocuğun geldiği ve daha uzun süre vakit geçirdiği gözlemlenmiştir. Hava sıcaklığı ve vantilatör sıkıntısından dolayı psikososyal destek çadırında bireysel görüşmeler açısından da sorunlar yaşanmış; farklı alternatiflerle (farklı bir alanda görüşmeyi yürütmek gibi) bu sorun çözümlenmiştir.

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş'ta gönüllü psikologlar tarafından yapılan gözlemler ve yürütülen görüşmeler sonucunda Sakarya Konteyner Kenti'nde bireylerin fiziksel ihtiyaçlarının tam olarak giderilemediği ve çocukların oyun oynayabileceği bir alanın bulunmadığı görülmüş ve bu ihtiyaçlar sahadaki yetkililere bildirilmiştir.

Şirikçioğlu-Arkas Konteyner Kenti'nde ise fiziksel ihtiyaçların büyük oranda karşılandığı, psikolojik ihtiyaçların karşılanmasına yönelik bireylerin istekli olduğu, bireysel görüşmeler için taleplerin olduğu ve düzenli görüşmeler yürütüldüğü gözlenmiştir. Bu bölgede yürütülen hane ziyaretleri ve yapılan gözlemler sonucunda çocuklarda öfke probleminin yoğun olduğu; fırtına ve rzgr gibi doğa olaylarını depremle eşleştirdikleri ve bu durumlardan kaygı düzeylerinin çok yüksek olduğu görülmüştür. Bu konuya ilişkin çocuklarla gevşeme egzersizleri yürütülmüş ve ASHB personellerine, çocuklarda kaygı düzeyinin arttığını gözlemledikleri anlarda gevşeme egzersizleri uygulamaları önerilmiştir.

Bu süre zarfında gönüllüler tarafından ihtiyaç tespitleri ve yönlendirmelere ek olarak bireysel görüşmeler yürütülmüştür. Sakarya Konteyner Kenti'nde ASHB personellerinin hane ziyaretleri sırasında tuttuğu kayıtlara göre acil vakalarla bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. İhtiyaç duyduğu düşünülen bireyler, Türk Psikiyatristler Derneği gönüllü doktoruna yönlendirilmiştir. Ek olarak Sakarya Konteyner Kenti'nde çalışana destek kapsamında bir bakanlık personeliyle bireysel görüşme yürütülmüştür. şirikcioğlu-Arkas Konteyner Kenti'nde 1 kız çocuğu ile bireysel görüşme yapılmış ve görüşmenin takibi için TYP personeli psikoloğa bilgi verilmiştir. Doğukent Stadı adır Kenti'nde ise 10 kadın ve 5 erkek ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 3 kişi ile yeniden görüşülmesi gerekmekte olup bunun bilgisi ASHB personeli ile paylaşılmıştır. 2 bireyin psikiyatristin takip ettiği kişiler olduğu öğrenilmiştir, bu bireylerin durumuna dair notlar tutulmuş ve gerekli birimlere aktarılmıştır. Bireysel görüşmeler sonucunda takip edilmesi gereken kişilere dair gerekli bilgiler, sahada görevli bakanlık personelleriyle paylaşılmıştır.

Kahramanmaraş'ta 3 Haziran-2 Temmuz arasında gönüllüler tarafından çocuklarla grup etkinlikleri gerçekleştirilmesinin yanı sıra çocuklara psikoeğitimler

verilmiştir. Bu kapsamda Doğukent Stadı Çadır Kenti'nde 6- 10 yaş aralığındaki 15 çocuk ile çeşitli aktiviteler yürütülmüş ve eğitsel oyunlar oynanmıştır. 7- 10 yaş aralığındaki 12 çocuk ile mahremiyet eğitimi gerçekleştirilmiştir. Şirikcioğlu-Arkas Konteyner Kenti'nde çeşitli yaş gruplarından oluşan 54 çocuğa mahremiyet eğitimi verilmiş; eğitimin ardından çocuklarla parmak boyama, oyun hamuru ve müzikli eğitsel aktiviteler gerçekleştirilmiştir. Sakarya Konteyner Kenti'nde ise 4-7 yaş aralığındaki 12 çocuğa mahremiyet eğitimi verilmiştir. Ayrıca bu bölgede 17-18 yaş aralığındaki 3 kişiyle sınav kaygısına yönelik çalışma yürütülmüş; gevşeme egzersizleri ve güvenli yer hakkında psikoeğitim verilmiştir.

Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1-Sahadaki gönüllü psikolog sayısının artırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2-Bölgede depremde etkilenen yetişkin erkeklerin, çalışma şartlarından dolayı akşam saatlerinde çadır kent/konteyner kentlerde oldukları görülmüştür. İhtiyaç duyan yetişkin erkeklere psikososyal destek sağlamak adına akşam saatlerinde düzenlenebilecek grup çalışmalarının veya bireysel görüşmelerin yararlı olacağı düşünülmektedir.

HATAY

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında Hatay'da 3 gönüllü psikososyal destek faaliyetlerine katkı sağlamıştır. Gönüllüler bu süre zarfında Büyükdalyan Konteyner Kenti ve Emlakkonut Prefabrik Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih

aralığında gönüllülerimiz tarafından 36 çocuk/ergen ve 106 yetişkin olmak üzere bireysel görüşmeler ve hane ziyaretleriyle toplamda 142 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Büyükdalyan Konteyner Kenti Antakya'da kurulan ilk konteyner kenttir. Konteyner kentte yaklaşık 960 konteyner bulunmaktadır. 18 yaş altı 1200 çocuk ve gencin bulunduğu konteyner kentin çocuk oyun alanları gibi fiziksel kısıtlılıklarının olduğu tespit edilmiştir. Bölgede Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı personelleri dışında pek çok STK faaliyet göstermektedir.

Emlakkonut Konteyner Kenti'nde yaklaşık 1000 aile konaklamaktadır ve çocuk nüfusu oranı yüksektir. Bölgede ASHB'nin Psikososyal Destek Birimi aktif görev yapmaktadır. TPD psikologları talep edenlerle bu birimin konteynerinde ASHB personeliyle koordine biçimde görüşme gerçekleştirmektedir. Emlakkonut Prefabrik Kenti'nin diğer bölgelerle kıyaslandığında yaşam şartlarının nispeten iyi olduğu ve nüfusunun sosyoekonomik özellikler açısından daha avantajlı olduğu gözlemlenmiştir. Görevli olunan süreçte ASHB bünyesindeki personellerle birlikte hane ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Bu sahada konaklayan bireylerin psikolojik yardım almak konusunda oldukça istekli oldukları gözlenmiştir. Bireysel görüşme talepleri yoğunudur. Bu ihtiyaçlara karşılık verebilmek adına bu alanda çocuklarla ve yetişkinlerle bireysel görüşmeler yürütecek yetkinliğe sahip psikolog ihtiyacı bulunduğu söylenebilir.

Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde daimi olarak görev alan psikolog ve Emlakkonut Prefabrik Kenti'nde ise görev yapan iki psikolog ile görüşmeler gerçekleştirilmiş; sahaya, bireylerin psikososyal durumuna ve ihtiyaçlarına dair bilgi edinilmiştir. Hatay'da Haziran ayı içerisinde il saha koordinatörü değişimi yaşanmış; 24 Haziran itibariyle TPD Hatay il saha koordinatörü göreve başlamıştır. Gönüllüler tarafından il saha koordinatörü ile birlikte hane ziyaretleri, bireysel görüşmeler ve ihtiyaç tespit çalışmaları yürütülmüştür.

Hatay'da bu süre zarfında görevli olunan bölgelerde hane ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde 20, Emlakkonut Prefabrik Kenti'nde 80 olmak üzere 100 hane ziyareti yapılmıştır. Bu hane ziyaretlerinde bireylerle kısa görüşmeler yürütülmüş, ihtiyaçları tespit edilmiş ve buna yönelik gerekli yönlendirmeler yürütülmüştür. Sahada bulunan süre zarfında hane ziyaretlerinin yanı sıra konteyner kentte bulunan bireylerle bayramlaşmıştır. Hane ziyaretlerinde bireysel görüşmeye ihtiyaç duyduğu düşünülen veya bireysel görüşme talep eden bireylerle ilgili notlar tutulmuş ve bireysel görüşme randevuları oluşturulmuştur.

Gönüllüler tarafından bireylerin ihtiyaç ve talepleri doğrultusunda çocuk/ergen ve yetişkinlerle bireysel görüşmeler yürütülmüştür. Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde, sahada daha önce bulunmuş ekiplerin bıraktığı notlar doğrultusunda görüşmeleri kesintiye uğramış kişiler belirlenmiş; ek olarak ASHB personeline bireysel görüşme taleplerine ileten kişilerin listesi alınmıştır. Bu süreçte hem TPD ekiplerinin notlarına hem ASHB listesine uygun olarak bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunlara ek olarak hane ziyaretleri sırasında bireysel görüşme talep eden kişiler için de görüşme randevuları oluşturulmuştur.

Büyükdalyan Konteyner Kenti'nde 12 kadın, 1 erkek, 3 genç, 1 çocuk olmak üzere 17 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüştür. İntihar girişimi olan bir birey ASHB'ye bildirilmiş ve psikiyatri yönlendirmesi yapılmıştır. Benzer şekilde disosiyatif belirtileri olan bir kadın için psikiyatri yönlendirmesi yapılmıştır. Görüşme yapılan kişilerden bireysel takip yapılacak olan kişilerle ilgili raporlar hazırlanmış ve takip için gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır. Emlakkonut Prefabrik Kenti'nde ise TPD adına bireysel görüşmelere başlanmıştır; bu kapsamda 5 yetişkin, 6 çocuk olmak üzere 11 kişiyle bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir.

Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1-Bireysel görüşmelerde ağırlıklı olarak aile içi iletişim ile ilgili sorunların gündeme geldiği görülmüştür. Konteyner kentlerin kalabalık oluşu, kişisel alanın kısıtlılığı, çocukların okula gitmemesi, eşlerin dışarıda çalışma ortamının sağlanamaması gibi faktörler başta olmak üzere eşler arasında ve ebeveynlerin çocukları ile iletişimlerinde sorunlar yaşandığı gözlemlenmiştir. Bu bağlamda gelecek ekiplerin bilinçli ebeveynlik gibi çocukların gelişimsel özelliklerine yoğunlaşan psikoeğitim düzenlemelerinin ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkisine etkin fayda sağlayabileceği düşünülmüştür. Ek olarak eşler arasındaki iletişim dikkate alındığında aile içi iletişim, etkili iletişim, sorun çözme gibi psikoeğitimin düzenlenmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

2-Bireysel görüşmeler ve ASHB personeli sosyal hizmet uzmanı ile yapılan görüşmelerde, bireysel görüşmelerin sabit bir psikolog ile yapılmamasının olumsuzluğuna vurgu yapılmıştır. Gelen gönüllülerle her hafta yapılan bireysel görüşmeler esnasında danışanların aynı şeyleri tekrar anlatmalarının, iyilik hallerine katkı sağlayıcı olmayabildiği gözlenmiştir. Bu doğrultuda bireysel takip formlarının, seans içerisinde yapılanlar, sonuç ve öneriler kısımlarının detaylandırılmasının sahaya gelen gönüllü psikologlara yol göstereceği ve görüşülen bireylerin iyilik haline yararlı olacağı düşünülmektedir.

3-Grup faaliyetleri için uygun bir ortam bulunmadığı için grup etkinlikleri yürütülemediği görülmüştür. Grup faaliyetlerinin yapılabilmesi için ASHB ve AFAD personelleriyle iş birliği yapılması ve uygun bir grup uygulama alanının belirlenmesi ve düzenlenmesi oldukça faydalı olacaktır.

4-Emlakkonut Prefabrik Kenti bireysel görüşme ihtiyacı açısından yoğun talebin bulunduğu ve bu görüşmelerin gerçekleştirilebilmesi için fiziksel koşulların yeterli olduğu

bir bölgedir. Talepleri karşılayabilmek için bu sahada en az 2 psikoloğun görevlendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

ADIYAMAN

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında Adıyaman'da 6 gönüllü psikolog, psikososyal destek sunmuştur. Gönüllüler bu süre zarfında Eğriçayır Parkı Çadır Kenti, Çiçek Köyü, Orhanlı Çadır Kenti, K-1 Konteyner Kenti ve K-14 Konteyner Kenti ve K- 17 Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllülerimiz tarafından 117 çocuk/ergen ve 337 yetişkin olmak üzere bireysel görüşmeler, hane ziyaretleri ve grup çalışmalarıyla toplamda 454 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Eğriçayır Parkı Çadır Kenti, şehirde kurulan ilk çadır kent alanlarından biridir. Önceden nüfus yoğunluğu çok daha fazla iken güncel durumda nüfusun azaldığı, bireylerin konteyner kentlere gittiği, bu alanda dezavantajlı grupların yoğunlukta olduğu görülmüştür. Adıyaman'da psikososyal destek çadırlarında –bireysel görüşme ve oyun çadırı- sıcaklıklar nedeniyle faaliyet yürütmenin zor hale geldiği ve yetişkin ve çocukların katılımının da az olduğu gözlenmiştir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından görevlendirilen psikologlar, psikolojik danışmanlar ve sosyal çalışmacılar psikososyal destek çalışmalarını yürütmektedirler ancak gönüllüler dahil psikolog sayısının bu saha için yeterli olmadığı düşünülmektedir. Özellikle bu alanda hane ziyaretleri sayısının artırılmasının yararlı olacağı öngörülmektedir. Nitekim bireylerin genelde psikososyal destek çadırına gelmeye kıyasla haneleri gezerken sorunlarını dile getirdikleri gözlenmektedir.

K-1 Konteyner Kenti, Adıyaman'da ilk kurulan ve en büyük konteyner kenttir. Edinilen bilgiye göre bu alan, dezavantajlı grupların en yoğun olduğu konteyner kenttir. Dezavantajlı grupların ve nüfus yoğunluğu nedeniyle psikososyal destek ihtiyacının da görece yüksek olduğu bir alandır. Adıyaman Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından en fazla personel görevlendirilen konteyner kenttir. Ancak sahada bulunan personel kaynağının gerektiği şekilde işlevsel kullanılmadığı düşünülmektedir. Depremden etkilenen bazı yerel personellerin deprem temelli sorunlara sahip olabildikleri ve yürütülen çalışmalara dair motivasyon eksikliği yaşayabildikleri gözlenmiştir.

Adıyaman Merkez K-14 Konteyner Kenti çocuk sayısının yoğun olduğu bir alandır. Bu nedenle çocuklara yönelik alanların ve etkinliklerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bu bağlamda sahada çocuk oyun parkı, kreş, kütüphane, etüt salonu ve eğlence tırı mevcuttur.

K-17 Konteyner Kenti'nde 220 konteynerin bulunduğu, 160 ailenin alana yerleştiği ve güncel olarak yaklaşık olarak 600 bireyin barındığı bilgisi edinilmiştir. Sahada 2 Psikososyal Destek Konteyneri, 1 Oyun Konteyneri bulunmaktadır. Alanda psikososyal destek faaliyetleri, ASHB personelleri ve TPD gönüllüleri tarafından yürütülmektedir.

Gönüllüler tarafından 3 Haziran-2 Temmuz tarihleri arasında görevli olunan sahalarda hane ziyaretleri yürütülmüş ve bireylerin ihtiyaçları tespit edilerek gerekli yönlendirmeler yapılmıştır. Bu kapsamda Eğriçayır Parkı Çadır Kenti'nde 15 çadır ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler sonucunda, konteynere geçmeyi bekleyen bireylerde kaygı ve öfke duygularının yoğun olduğu gözlenmiştir. Çiçek Köyü'nde ihtiyaca yönelik bir talep doğrultusunda 1 hane ziyareti gerçekleştirilmiş, aile görüşmesi yürütülmüş ve yürütülen görüşme sonucunda 1 yetişkin erke ve 1 çocuk psikiyatriye yönlendirilmiştir. Ayrıca bu hanedeki çocuklar, çadır kente davet edilmiş ve grup

çalışmalarına dahil edilmişlerdir. K-14 Konteyner Kenti'nde ise 74 konteyner ziyaret edilmiştir. Bazı ailelerin ihtiyaçları ve talepleri, konteyner kentte kalıcı olarak görevli bulunan ASHB personellerine bildirilmiş ve gereken ihtiyaçlar kısa sürede temin edilmiştir. K-17 Konteyner Kenti'nde ise 15 konteyner ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaretler esnasında insanların akut dönem belirtilerinin azaldığı, günlük hayat problemlerine odaklandıkları; bireylerin ders başarısının az olması, şiddet, aldatılma gibi sorunlarla mücadele ettikleri gözlemlenmiştir. Hane ziyaretleri sonucunda ihtiyaç duyduğu tespit edilen bireyler psikiyatriste yönlendirilmiştir.

Adıyaman'da bu süre zarfında çocuk/ergen ve yetişkinlerle bireysel görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu çerçevede Eğriçayır Parkı Çadır Kenti ve Çiçek Köyü'nde 11 Kadın, 2 erkek ve 7 çocuk olmak üzere toplamda 20 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüştür. Bu görüşmeler sonucunda 1 çocuk ve 1 yetişkin erkek psikiyatriste yönlendirilmiş ve takip raporları tutularak ASHB' ye bildirilmiştir. K-1 Konteyner Kenti'nde 9 yetişkin ve 1 çocuk ile bireysel görüşme gerçekleştirilmiş; 3 kişi psikiyatriste yönlendirilmiştir. Ek olarak bu bölgede o hafta görevli diğer psikologlarla, bireysel görüşme yapılan bireylere ilişkin bir değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir. K-14 Konteyner Kenti'nde ise 34 kadın, 8 erkek, 4 ergen ve 2 çocuk olmak üzere toplamda 48 kişiyle bireysel görüşme yürütülmüş; 1 kişi için psikiyatri yönlendirmesi yapılmıştır. K- 17 Konteyner Kenti'nde 10 kadın ve 8 çocuk olmak üzere 18 kişiyle bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. 7 kişi ile yeniden görüşme yapılması gerektiği düşünülerek gerekli notlar tutulmuş, sonraki ekiplere bilgi aktarımı yapılmıştır. Görüşme yürütülen bireylerden 3'ü psikiyatri servisine yönlendirilmiştir.

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında gönüllüler tarafından yetişkinler ve çocuk/ergen gruplarıyla grup çalışmaları gerçekleştirilmiştir. K-1 Konteyner Kenti'nde 2 aile görüşmesi yürütülmüştür. Bu görüşmelerden birinde 5-16 yaş aralığındaki 5 çocuk ve

anneleriyle ölüm, kayıp ve yas üzerine çalışılmıştır. Eğriçayır Parkı Çadır Kenti'nde 14 çocuğun katılımıyla somatik deneyimleme çalışması ve resim etkinliği yapılmıştır. K-14 Konteyner Kenti'nde ise yaşları 6-12 aralığında değişen 19 çocuk ile oyun etkinlikleri düzenlenmiştir. K-17 kentinde ise ilkokul çağı dönemi çocuklara yönelik oyun etkinliği ve resim yapma etkinlikleri düzenlenmiştir.

Bu süre zarfında Adıyaman'da görevli olunan sahalarda farklı gruplara yönelik psikoeğitimler düzenlenmiştir. K-14 Konteyner Kenti'nde 7-15 yaş aralığındaki kız çocuklara mahremiyet eğitimi verilmiştir. Ek olarak 37 kadına, çocuklarının telefonda geçirdikleri süre, bu sürede neler yaptıkları ve çocuklarının telefonda geçirdikleri süreyle ilgili nasıl düzenleme yapabileceklerine dair bir eğitim düzenlenmiş; annelerin konuya ilişkin soruları yanıtlanmıştır. K-14 Konteyner Kenti'nde anne-çocuk etkinliği düzenlenmiş, bu kapsamda bir mesire alanına gidilmiştir. Burada annelere mahremiyet konusunda bir psikoeğitim verilmiştir. Orhanlı Çadır Kenti'nde ise 22 kadının katılımıyla travmanın psikolojik etkileri üzerine bir psikoeğitim düzenlenmiştir. Etkinlik yaklaşık olarak 30 dakika sürmüştür. Bu psikoeğitimde kadınlar mahremiyet konusuna değinmişlerdir; bu konuda Orhanlı Çadır Kenti'nde daha fazla psikoeğitim verilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

Gönüllüler tarafından 3 Haziran-2 Temmuz tarih aralığında çalışana destek kapsamında sahada görevli bulunan personellerle grup görüşmesi gerçekleştirilmiş ve personellere psikoeğitim verilmiştir. Bu bağlamda K-1 Konteyner Kenti'nde Adıyaman ASHB personeline 23 Haziran tarihinde bir psikoeğitim verilmiştir. Yaklaşık 1 saat süren bu eğitime 4 personel katılım sağlamıştır. Eğitimde stresle başa çıkma ve kriz yönetimi konuları ile ilgili bilgi verilmiştir. K-14 Konteyner Kenti'nde de benzer şekilde ASHB bünyesinde sahada görevli olan 5 personele yönelik bir psikoeğitim düzenlenmiştir. Ekip çalışması, iletişim, stresle baş etme ve tükenmişlik konuları ile ilgili bilgi verilmiş ve

Çalışanların bireysel saha deneyimleri ve kullandıkları başa çıkma biçimleri üzerine konuşulmuştur. K-17 Konteyner Kenti'nde Adıyaman Kızılay personeline alışana Destek Eğitimi verilmiştir. Yaklaşık 1 saat süren eğitime 10 kişi katılım göstermiştir. Bu eğitimde saha görevlilerine ekip çalışması, iletişim, duygu paylaşımının önemi konuları ile ilgili bilgi verilmiştir.

Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1-Sahalarda vakaların iyi takip edilmediği, psikolog ve özellikle kendisinin bireysel görüşme yapabilecek yetkinlikte olduğunu düşünen psikolog sayısının yeterli sayıda olmadığı gözlenmiştir. Vaka takibinin ve bireysel görüşmelerin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için sahada gerekli niteliklere sahip psikolog sayısının arttırılmasının oldukça faydalı olacağı düşünülmektedir.

2-Eğriçayır Parkı adır Kenti'nde bireylerin psikososyal destek çadırına gelme seviyesinin düşük olduğu; ancak hane ziyaretleri esnasında bireylerin psikososyal desteğe ihtiyaçlarının bulunduğu gözlemlenmiştir. Bu bağlamda Eğriçayır Parkı adır Kenti'nde görev alacak psikologların, hane ziyaretlerini arttırmasının yararlı olacağı öngörülmektedir.

3-Gönüllüler tarafından çadır/konteyner kentlerde yaşamını sürdürmeyen ancak psikososyal desteğe ihtiyaç duyan çok fazla sayıda birey bulunduğu bildirilmiştir. Bu konuya ilişkin yetkililerle iletişime geçilmesinin, psikososyal destek ağının genişletilmesi için görüşmeler yapılmasının ve sahada daha fazla sosyal çalışmacı görevlendirilmesinin önem arz ettiği düşünülmektedir.

4-Gönüllüler tarafından sahada bulunan bazı ekiplerin (gönüllü veya resmi görevli) ocukların ve yetişkinlerin yüzleri görünecek şekilde paylaşımlar yapabildiği

gözlenmiştir. Bu konuda sahadaki ekiplerin bu konuya ilişkin hassasiyetini arttırmak amacıyla psikoeğitimler verilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

5-Gönüllü psikologların sahada bir hafta bulunması, bireylerin kendilerini açma seviyelerini ve görüşmelerin takibini zorlaştırmaktadır. Sahada görece daha uzun süre bulunabilecek psikologların görev alması, devam eden bireysel görüşmelerin faydasını arttıracaktır. Bu mümkün değilse bireysel görüşmelerin ödevler ve standart bazı yöntemlerle yürütülmesinin, takip edilmesi gereken bireyler için gönüllülere bir yol haritası sunabileceği düşünülmektedir.

6-Gönüllüler tarafından Adıyaman'da bazı bölgelerde (Sümerkent Çadır Alanı)

Türkçe bilmeyen Kürt mültecilerin olduğu ve Kürtçe bilen psikologların bu sahalara yönlendirilmesinin yararlı olacağı dile getirilmiştir.

7-Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre K-1 Konteyner Kenti'nde nüfus yoğunluğunun ve dezavantajlı grupların fazlalığı, buradaki psikososyal desteğe duyulan ihtiyacı da arttırmaktadır. Bu nedenle bu alanda düzenli olarak psikolog görevlendirilmesinin faydalı olacağı önerilmektedir.

8-Sahada depremden etkilenen yetişkin erkeklerin, çalışma şartlarından dolayı akşam saatlerinde çadır kent/konteyner kentlerde oldukları görülmüştür. Ayrıca yetişkin erkeklerin, kadın psikologla iletişim kurmaktan çekinebildikleri gözlenmiştir. İhtiyaç duyan yetişkin erkeklere psikososyal destek sağlamak adına akşam saatlerinde düzenlenebilecek grup çalışmalarının veya bireysel görüşmelerin yararlı olacağı düşünülmektedir. Ek olarak sahada görevlendirilen erkek psikologların, yetişkin erkeklerle bireysel görüşmeler ve grup çalışmaları gerçekleştirmesinin daha yararlı olacağı öngörülmektedir.

9-Sahada görev alan yerel personellerin motivasyon düşüklüğünün alandaki psikososyal destek faaliyetlerini etkilediği gözlemlenmiştir. Bu kapsamda çalışana destek faaliyetlerinin arttırılmasının, bireysel görüşmeler, grup paylaşımları ve psikoeğitlimlerle saha görevlilerine destek sağlanmasının oldukça gerekli olduğu düşünülmektedir.

GAZİANTEP

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında Gaziantep'te 6 gönüllü psikolog tarafından psikososyal destek faaliyetlerine katkı sunulmuştur. Gönüllüler bu süre zarfında Nurdağı 1A Konteyner Kenti'nde görev almışlardır. Bu tarih aralığında gönüllülerimiz tarafından 132 çocuk/ergen ve 321 yetişkin olmak üzere bireysel görüşmeler ve grup etkinlikleriyle toplamda 453 bireye psikososyal destek sunulmuştur.

Türk Psikologlar Derneği, Nisan ayından itibaren düzenli olarak Nurdağı 1 A Konteyner Kenti'nde psikososyal destek faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu sahada TPD'ye bir konteyner bulunmakta ve bir il saha koordinatörü istihdam edilmektedir. Nurdağı 1 A Konteyner Kenti'nde binden fazla konteyner bulunduğu bilinmektedir ve alana yerleşmeler devam etmektedir. Bu alanda yeniden psikososyal destek taramalarına başlanmıştır. Bu taramalar ikinci basamak psikososyal destek kapsamında yürütülmektedir. Sahada TPD dışında ASHB, Sened, İstanbul Aydın Üniversitesi, SGDD-ASAM gibi kurumlar faaliyet göstermektedir. İstanbul Aydın Üniversitesi'nin Nurdağı 1A sahasında yapım aşamasında olan eğitim kampüsleri bulunmaktadır. Sahada çocuğa ve kadına yönelik şiddet vakaları ile oldukça sık karşılaşılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda gerekli yönlendirmeler yapılmaktadır ancak çok boyutlu programlara ihtiyaç duyulmaktadır.

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında gönüllüler tarafından Nurdağı 1 A Konteyner Kenti'nde saha taramaları kapsamında konteyner ziyaretleri yürütülmüştür. Bu ziyaretler değişen psikolojik ihtiyaçların tespiti için yürütülmüştür. Bu kapsamda ASHB ve İstanbul Aydın Üniversitesi ile iş birliği halinde 160 konteyner ziyareti yapılmış ve bu kapsamda 373 kişi ile temasa geçilmiştir. Bu ziyaretlerde bireylerin ihtiyaçları belirlenmiş, bu ihtiyaçlar doğrultusunda yönlendirmeler yapılmıştır. Bireysel görüşmeye ihtiyaç duyan bireyler için randevular oluşturulmuş, ihtiyaç duyduğu düşünülen bireyler için psikiyatri yönlendirmesi yapılmıştır.

Bu süre zarfında gönüllüler tarafından Nurdağı 1 A Konteyner Kenti'nde bireysel görüşmeler ve aile görüşmeleri yürütülmüştür. Bu kapsamda 19 yetişkin kadın, 8 ergen kız çocuğu, 1 ergen erkek çocuğu ve 3 çocuk olmak üzere 31 kişiyle bireysel görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler sonucunda ergenlik çağındaki 1 kız çocuk psikiyatriste yönlendirilmiştir. Yönlendirme öncesinde çocuğun ebeveynleri ile görüşme gerçekleştirilmiş, durum hakkında ebeveynler bilgilendirilmiştir. 1 aile ile görüşme yürütülmüş; aile içi sorunlar üzerine çalışılmıştır. Ayrıca talepleri üzerine evli bir çift ile görüşülme yapılmış, bu görüşme sonucunda çiftin takibinin yapılmasına karar verilmiş ve ASHB ekipleri konuya dair bilgilendirilmiştir.

Gaziantep'te bahsi geçen bir aylık süre zarfında çocuk/ergen ve yetişkinlerle bireysel görüşmelerin yanı sıra grup etkinlikleri de yürütülmüştür. Haftanın belirli günlerinde düzenli saatlerde Emlak Konut Yaşam Alanındaki oyun alanına gidilmiş ve 17 çocuk ile oyunlar oynanmış, çocukların oyun kurmalarına ve devam ettirmelerine destek olunmuştur. Bunun yanı sıra Nurdağı 1 A Konteyner Kenti TPD Psikososyal Destek Birimi'ne gelen yaklaşık 30 çocuk ile çeşitli grup etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu etkinliklerde drama yöntemi aktif bir şekilde kullanılmıştır.

Gönüllülerin gözlem ve görüşlerine göre sahada bulunan eksikler ve bu bağlamda yapılanlar/önerilenler aşağıda sunulmaktadır:

1-Bu sahadaki psikosozal destek faaliyetlerinin yeterli düzeyde yürütülebilmesi için daha fazla sayıda psikoloğa ihtiyaç duyulmaktadır. Sahanın büyüklüğü nedeniyle sahada gönüllü bulunan ve resmi olarak görevlendirilen psikolog sayısının artırılması önerilmektedir.

2-Nurdağı Konteyner Kenti'nde çocuklara ve kadına yönelik şiddet vakalarının artış gösterdiği gözlemlenmiştir. Bu durumla ilgili gönüllüler tarafından yetkili kurum ve kuruluşlara gerekli bilgilendirmeler ve yönlendirmeler yapılmaktadır. Ancak şiddet vakalarının azaltılabilmesi ve olası vakaların önüne geçilebilmesi için kapsamlı müdahalelere ihtiyaç vardır. Bu konuda diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılarak çok yönlü önleme ve müdahale planları oluşturularak hayata geçirilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

3 Haziran-2 Temmuz 2023 tarihleri arasında Kahramanmaraş, Adıyaman, Hatay ve Gaziantep olmak üzere 4 ilde 17 gönüllü tarafından psikosozal destek faaliyetleri sunulmuştur. Bu süre zarfında 368 çocuk/ergen, 796 yetişkin olmak üzere 1164 kişiye psikosozal destek sağlanmıştır. Çadır/konteyner ziyaretleri yapılarak bireylerin ihtiyaçları belirlenmiş ve bu ihtiyaçlara yönelik yönlendirmeler yapılmış, bireysel görüşme randevuları oluşturulmuştur. Sahada çocuk, ergen ve yetişkinlerle bireylerin ihtiyaçları dahilinde görüşmeler yürütülmüştür. Çalışana destek kapsamında saha görevlileri ile bireysel görüşmeler ve grup paylaşımları yürütülmüş; saha görevlilerine stresle başa çıkma, tükenmişlik, iletişim becerileri, ekip çalışması ve iş birliği konularında

psikoeğitimler verilmiştir. Çocuk ve ergen gruplarına yaşlarına uygun olarak psikoeğitimler verilmiş; bunun yanı sıra çeşitli grup etkinlikleri dzenlenmiştir. Yetişkinlere ynelik ise travma, yas, mahremiyet eğitimlerinin yanı sıra aile içi iletişime dair psikoeğitimler verilmiştir.

Haziran ayı ozelinde genel bir değerlendirme yapılacak olursa gonnllulardan gelen bildirimlere gore sahada psikososyal destek sunabilecek bireylere (sosyal calışmacı, psikolog) yoğun bir ihtiyaç mevcuttur. Depremden etkilenen bireylerin yanı sıra saha personellerinin de yoğun biçimde desteğe ihtiyaç duydukları gözlenmiştir. Bazı sahalarda kadına ve çocuğa ynelik şiddetin yüksek olduğu bildirilmiştir. Bu duruma ilişkin gonnllüler tarafından gerekli adımlar atılsa dahi şiddetin önüne geçmek için çok daha kapsamlı ve sistematik planlamalara ihtiyaç mevcuttur. Türk Psikologlar Derneği, bu eksiklikleri göz önüne alarak diğer kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapmak için adımlar atmaya hazırlanmaktadır. Bunlara ek olarak sahadaki psikolog ihtiyacını gidermek amacıyla TPD bünyesinde gonnllü çağrısı yapılmakta, gonnllülere verilmek üzere çeşitli eğitim programları dzenlenmektedir. 17-21 Temmuz 2023 tarihleri arasında gonnllülere ynelik bir eğitim dzenlenmesine karar verilmiştir. İlerleyen süreçlerde sahadaki çalışmalara ve eksikliklerin giderilmesine ynelik derneğin faaliyetleri sürecektir.

Sonuç olarak gonnllüler, 3 Haziran-2 Temmuz tarihlerinde görevlendirildikleri bölgelerde aktif bir rol almış, büyük bir özveri ve gayretle mesleki bilgi ve deneyimlerini sahaya aktararak depremden etkilenen bireylere psikososyal destek sağlamışlardır. Depremın yaralarını sarmak ancak iş birliği, birlik ve dayanışma ile mümkündür. Türk Psikologlar Derneği, yaşanan bu afet sonrasında iş birliği ve dayanışma içerisindeki tüm gonnllülere teşekkür etmektedir.

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ

TÜRK PSİKOLOGLAR DERNEĞİ GENEL MERKEZ

WEB SİTESİ: www.psikolog.org.tr

TEL: 0312 425 67 65

E-MAIL: bilgi@psikolog.org.tr